

[Блог 1]

Едукације о етици и интегритету у јавној управи као законска обавеза

Након 5 година постојања, Агенција за борбу против корупције улази у фазу када је пред њом још један од многих великих изазова. Од почетка рада ове институције, односно од почетка примене Закона о Агенцији за борбу против корупције, за запослене у Сектору за послове превенције који се баве израдом програма и извођењем обука о корупцији, етици и интегритету, циљ је био да се ове обуке учине законском обавезом за све запослене, руководиоце и функционере у јавном сектору, што у овом тренутку није случај. Тај циљ је близу остварења. Наиме, њега предвиђа Акциони план за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције за период од 2013. до 2018. године.

Остварење циља, међутим, није само проглашавање нечега законском обавезом. Обавезе је потребно испуњавати. Акциони планови обично прецизирају носиоца одговорности за испуњење неке мере, ређе предвиђају потребна средства да би се нека активност спровела, али не садрже формулу за испуњење неке обавезе. Потребан је одговоран приступ, добар план, сталан ангажман. Да би се припремила за остварење овог циља, Агенција је потражила помоћ донатора који имају разумевања за тешкоће државе да финансијски подржи све активности које је сама планирала. УНДП је један од донатора који Агенцији помаже да оствари своје обавезе и спроведе планиране активности.

Агенција за борбу против корупције, поред још неких државних органа, спада у независна државна тела чији је смисао постојања заштита неког јавног добра. Ове институције су још увек новина у домаћем правном систему. Примарна улога Агенције је превенција корупције и јачање интегритета институција и појединаца. Друштвено супротстављање корупцији има два важна стуба: репресију и превенцију. Репресивни апарат у рукама је државних институција као што су полиција, судство, тужилаштво. Превенција, до оснивања неких независних државних тела, није била ни у чијој надлежности. Важност превенције је пресудна, али за њу не постоји довољно разумевања, с обзиром да је тешко проценити и измерити шта је спречено, пошто се није ни догодило. У сваком случају, важност превенције потребно је објашњавати.

По неким ауторима, едукација представља трећи стуб супротстављања корупцији. Агенција је у јавности, поред других својих надлежности, постала препознатљива по својим едукативним активностима. Од оснивања, тимови Агенције су на терену и у директном контакту са запосленима и функционерима у јавном сектору, али и са студентима, новинарима, представницима организација цивилног друштва... Њима се објашњавају надлежности Агенције, појашњавају појмови, преносе знања о механизмима за спречавање корупције које институције треба да примењују, дају информације о законским обавезама институција и појединаца.

Поменута предстојећа измена Закона о Агенцији представља велики помак, чак и у историјском смислу. Наиме, обавеза обуке о етици и интегритету у јавном сектору биће оквир који ће први пут у историји државе на суштински начин прићи једном целокупном сегменту друштва и објаснити да је специфичност рада у јавном сектору – заштита јавног добра – те да институција треба да надживи било ког појединца, који за то сноси свој део одговорности. Увођење ове законске обавезе је уједно и јединствена прилика коју, као и сваку прилику, једно друштво може да искористи, али и да пропусти. Нивои одговорности за то су различити, али је, када је реч о добробити целокупног друштва, она недељива и важно је овом послу приступити са пуном зрелошћу и добрим планом, уз обезбеђивање све ширег круга подршке. У супротном, пропуштање прилике је неизбежно, а на крају, што је карактеристика незрелости – одговорност неће бити ничија. И круг је затворен.

Небојша Тасић

новембар 2014.